

Άστραψε και βρόντηξε ο **Ριζοσπάστης** και το ΚΚΕ με το αφιέρωμα της **Εφημερίδας των Συντακτών** στο **Χαρίλαο Φλωράκη**. «Η κριτική και η αυτοκριτική» αποτίμηση ιστορικών περιόδων της δράσης του ΚΚΕ, καθώς και ηγετικών φυσιογνωμιών του, θεωρείται λίγο ως πολύ «ιδιοκτησία» του.

Είναι όμως μόνο αυτό; Το ΚΚΕ αντιδρά διότι το συγκεκριμένο αφιέρωμα –πέρα από προφανείς σκοπιμότητες της υποστηρικτικής προς το ΣΥΡΙΖΑ εφημερίδας – αποκαλύπτει τραγικές πλευρές της πολιτικής του γραμμής, ειδικά στην μεταπολιτευτική περίοδο, για τις οποίες η ηγεσία του θα προτιμούσε μια αποστειρωμένη αποτίμηση.

Το **ΚΚΕ** τιμά τον αντάρτη και επαναστάτη καπετάν Γιώτη, καθώς και την πολιτική του διαθήκη «προς το ΚΚΕ και μόνο». Αρνείται ωστόσο τη συζήτηση για την πολιτική γραμμή ήττας της κομμουνιστικής αριστεράς και ενσωμάτωσής της στη αστική πολιτική σε κρίσιμες περιόδους. Στη συλλογιστική του, το μεγαλείο του Φλωράκη σχετίζεται με τη δράση του μέσα από τις γραμμές του «ηρωικού ΚΚΕ», τα δε λάθη του ίδιου (δεν κατονομάστηκαν ποτέ, απλά υπονοούνται ασθενικά}, σχετίζονται με τις επιδράσεις των «οπορτουνιστικών δυνάμεων εντός και εκτός κόμματος».

Από την άλλη, η ηγεσία του **ΣΥΡΙΖΑ** –πλειάδα στελεχών του οποίου, ανήκει στις πολιτικές αναδείξεις του Χαρίλαου Φλωράκη και του ΚΚΕ στην μεταπολιτευτική περίοδο- στοχεύει στην κεφαλοποίηση του πολιτικού κέρδους υπέρ μιας διαχειριστικής αστικής γραμμής, που συνιστά η κατάληξη της γραμμής του ΚΚΕ για κυβέρνηση της «αλλαγής» ή άλλων παραλλαγών. Επιδιώκει έτσι να μετατρέψει τον αντάρτη και επαναστάτη καπετάν Γιώτη σε φολκλόρ, να τον κοντύνει σε διακοσμητικό σουβενίρ της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ.

Ανεξάρτητα από αυτές τις επιδιώξεις, τις αναγνώσεις, τις χρήσεις και την διαπάλη που θα γίνει, η **ιστορική έρευνα** των δύο δημοσιογράφων στο αφιέρωμα, είναι ενδιαφέρουσα και αναδεικνύει σοβαρότατες πλευρές με πολιτική σημασία.

Η **πολιτική τακτική και στρατηγική του ΚΚΕ** στην μεταπολιτευτική περίοδο την οποία ομολογουμένως σφράγισε ο Χαρίλαος Φλωράκης, στηρίχτηκε σε ένα **ενιαίο κορμό ιδεολογικών και πολιτικών προσεγγίσεων**, με μικρές παραλλαγές.

Ως **«στρατηγικός» σκοπός** οριζόταν η επανάσταση (όχι και τόσο ρητά και φωναχτά) και ο σοσιαλισμός (κατά βάση στην εκδοχή του «υπαρκτού»).

Τελικά όμως όλη η συζήτηση ήταν για την **«τακτική»**.

Η τακτική, όχι μόνο δεν αποτελούσε τον «υπηρετή» της στρατηγικής, αλλά, αντίστροφα, η στρατηγική ήταν η απλή θεραπαινίδα της τακτικής πολιτικής παρέμβασης, που αποτελούσε το πρώτο και μοναδικό κριτήριο πολιτικής πράξης γενικά.

Στο πλαίσιο αυτής της συλλογιστικής ξεχωρίζουν τρεις βασικές αφετηρίες:

Πρώτον, υπάρχουν «**άμεσα, ζωτικά προβλήματα**», τα οποία αν και σχετίζονται με τη «στρεβλή καπιταλιστική ανάπτυξη», είναι «ώριμα στη λαϊκή συνείδηση» και επομένως μπορούν και είναι επείγον να επιλυθούν **άμεσα**, χωρίς ανατροπή του κεφαλαιοκρατικού πλαισίου.

Δεύτερο, αν και η «επανάσταση» είναι ο στόχος, μια **κυβέρνηση** πριν την επανάσταση θα ανοίξει το δρόμο για αυτήν, ενώ θα τακτοποιήσει τα «επείγοντα και άλυτα» προβλήματα.

Τρίτο, για να φτιαχτεί μια κυβέρνηση απαιτούνται και δυνάμεις μη επαναστατικές (εφόσον δε μιλάμε για επαναστατική κυβέρνηση) και επομένως κριτήριο υπηρέτησης αυτής της κατεύθυνσης, είναι ακριβώς ένα **μέτωπο με μη-επαναστατικές δυνάμεις** (πολιτικά) και με ευρύτερη κοινωνική ακτινοβολία (μικρο-αστικές ή/και αστικές).

Όλη η μεταπολιτευτική εικόνα του ΚΚΕ διαμορφώνεται γύρω από αυτές τις παραδοχές.

Ποια ήταν τα «άμεσα, ζωτικά προβλήματα», που θα λύνονταν σε πρώτο «στάδιο» ή «φάση»; Λίγο ως πολύ αυτά αφορούσαν την «εξάρτηση της χώρας», τη μονοπωλιακή «ασυδοσία», τη «μονόπλευρη» λιτότητα και τα «άλυτα δημοκρατικά προβλήματα», με αιχμή την απλή αναλογική. Η εργατική αντικαπιταλιστική οπτική επιζούσε κατά βάση στα κομματικά συνέδρια, αλλά ήταν μονίμως εξορισμένη από το πρώτο πλάνο ανάλυσης, συνθηματολογίας, πολιτικής παρέμβασης, επιχειρηματολογίας και συγκέντρωσης αντίστοιχων κοινωνικών δυνάμεων. Πόσο μάλλον ο σοσιαλισμός και ο κομμουνισμός.

Ποια θα ήταν η «**πολιτική κατάσταση**» ή **στάδιο** εκπλήρωσης αυτού του έργου, καθώς και η αντίστοιχη **κυβέρνηση** που θα υλοποιούσε τα καθήκοντα αυτά;

Στις κατά καιρούς εκδοχές των προγραμμάτων του ΚΚΕ, είχαμε:

Το **1973** αυτή «φάση» ήταν η «**Νέα Δημοκρατία**» (τι ειρωνία!).

Το **1978** ονομάστηκε «**κυβέρνηση των δημοκρατικών δυνάμεων**» με ρητά αναφερόμενο εταίρο το ΠΑΣΟΚ.

Το **1981** ονομάστηκε «**κυβέρνηση πραγματικής αλλαγής**», πάλι με βασική απεύθυνση στο κυβερνητικό πλέον ΠΑΣΟΚ.

Το **1984** ονομάστηκε «**άθροισμα των δημοκρατικών δυνάμεων**», με νέα πρόταση προς το ΠΑΣΟΚ. Ο θαυμασμός εκείνη την περίοδο για τον Α. Παπανδρέου ήταν απερίγραπτος...

Το **1987** ονομάστηκε «**αλλαγή με κατεύθυνση το σοσιαλισμό**», με κορμό τις δυνάμεις που θα συμφωνούσαν με μια «νέου τύπου ανάπτυξη της χώρας».

Το **1989** θεωρήθηκε ότι η «**κάθαρση**» προηγείται της «αλλαγής» και έτσι δεν διακηρύχτηκε απλά αλλά υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή στην **κυβέρνηση Τζαννετάκη** (ΝΔ-ενιαίος ΣΥΝ με επικεφαλής το Χ. Φλωράκη), με αποκλεισμό των «ενδιάμεσων γύφτων» του ΠΑΣΟΚ (αγαπημένη ρήση της περιόδου από πολλούς). Είναι η εποχή του πολιτικού έρωτα με τον Μητσοτάκη...

Το **1990** ονομάστηκε **Οικουμενική** κυβέρνηση με στήριξη από ΝΔ-ΠΑΣΟΣΚ και ενιαίου ΣΥΝ.

Με αυτά και με εκείνα, κατά κύματα, εκκαθαρίζονται διαρκώς **αριστερές αμφισβητήσεις** της γραμμής, με πιο χαρακτηριστική αλλά όχι μοναδική τη ρήξη της ΚΝΕ, του Γράψα, του Κάππου και άλλων μελών της ΚΕ το **89-90**. Ακόμη περισσότερο, εκατοντάδες χιλιάδες νέοι, εργάτες και άλλοι μπαίνουν αλλά και αποχωρούν με τον ίδιο ρυθμό, ενώ **κάποιοι λίγοι** αλλά πολύ «γνωστοί» από την εκάστοτε ηγεσία στελεχώνουν τα αστικά κόμματα και άλλα κέντρα εξουσίας. Ο σημερινός γραμματέας πολιτικού σχεδιασμού της ΝΔ **Τάκης Θεοδωρικάκος** ήταν ο εκλεκτός του ΠΓ του ΚΚΕ (από κοινού «συντηρητικών»

και «ανανεωτικών»), ως επικεφαλής της ΚΝΕ, μετά την καρατόμηση της «ΚΝΕ-Γράψα».

Το **Δωδέκατο Συνέδριο του ΚΚΕ (1987)** αποτέλεσε **τομή μέσα σε αυτή τη συνέχεια**, καθώς ήταν πράγματι εκείνο το οποίο δίπλα στην πολιτική συνθηματολογία για την “κυβέρνηση της αλλαγής με κατεύθυνση το σοσιαλισμό”, πρόσθεσε ρητά την επιλογή για συμμαχία με ότι πιο δεξιό και συμβιβασμένο είχε γεννήσει το πολιτικό σύστημα στα αριστερά του στην Ελλάδα (Κύρκος/ΕΑΡ, ρετάλια ΠΑΣΟΚ κ.α), αλλά και ένα σχετικά πλήρες πρόγραμμα οικονομικής διακυβέρνησης που ονομάστηκε “νέου τύπου ανάπτυξη”.

Τα πράγματα “ωρίμασαν” στο εξής και απέκτησαν άλλη δυναμική. **Η πρόταση διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ είναι προϊόν αυτής της πολιτικής διαδρομής, αλλά στην πιο εκφυλιστική εκδοχή της.** Οι διάφοροι υποστηρικτές του, προσπαθούν να την “χρεώσουν” εξολοκλήρου στο Χαρίλαο Φλωράκη, προκαλώντας έκδηλη αμηχανία στη σημερινή ηγεσία του ΚΚΕ.

Η πολιτική γραμμή του ΚΚΕ δε διαμορφώνεται απλά στα συνέδριά του, αλλά σε σύνδεση με την ένταξη του στο διεθνές κομμουνιστικό κίνημα και κυρίρχα μέσω της ειδικής πολιτικής σχέσης του με το **ΚΚΣΕ**.

Η **περεστρόικα** και ο «**νέος τρόπος σκέψης**» του Γκορπατσώφ είχαν πάρει τα μυαλά της «ανανεωτικής πτέρυγας» του ΚΚΕ, που αναπτυσσόταν ακριβώς δίπλα και υπό την προστασία του Χαρίλαου Φλωράκη. Παρά τις κάποιες διαισθητικές αντιρρήσεις του κατά καιρούς (σε ότι αφορά σύμβολα κυρίως), ο ιστορικός ηγέτης του ΚΚΕ, μέσω των λογογράφων του Μίμη Ανδουλάκη, Παναγιώτη Λαφαζάνη και άλλων εκείνη την περίοδο, σηκώνει το βάρος της υποστήριξης της ανοιχτής πλέον καπιταλιστικής παλινόρθωσης και υποταγής στον ιμπεριαλισμό.

Προσωπικά θα μου μείνει αξέχαστη η απαίτηση (προς την οργάνωση σπουδάζουσας Αθήνας της ΚΝΕ) του ΠΓ του ΚΚΕ εκείνη την περίοδο, για ματαίωση διαμαρτυρίας του Συλλόγου Φοιτητών της Παντείου σε διάλεξη του τότε πρεσβευτή των ΗΠΑ στην Αθήνα **Ρόμπερτ Κήλυ** στο κεντρικό αμφιθέατρο της σχολής, στο όνομα της υπεράσπισης του «νέου τρόπου σκέψης» των Σοβιετικών. Ούτε το γεγονός ότι έγινε κλήση μου σε απολογία σε συνεδρίαση του ΠΓ (αξημέρωτα!), για να εξεταστεί η καταγγελία του ίδιου πρέσβη σε τηλεφώνημά του προς το ΚΚΕ για συμβολική κατάληψη αμερικάνικου ιδιωτικού κολλεγίου στην Αθήνα και κάψιμο αμερικάνικης σημαίας... Ο ηγέτης του ΚΚΕ, στην οργισμένη παρέμβασή του για την «προσβολή του αμερικάνικου λαού και συμμάχου στην αντιφασιστική νίκη», συνέτριβε στα μάτια μου την εικόνα που είχε σχηματιστεί για αυτόν.

Ξεχωριστή σημασία έχουν τα αναφερόμενα στο αφιέρωμα για την **έκδοση της εφημερίδας ΠΡΩΤΗ**, με απόφαση του ΠΓ του ΚΚΕ, σε συνεργασία με το γνωστό μας σήμερα **Χ. Καλογρίτσα**.

Παρά τις όποιες παραλλαγές αφηγήσεων, είναι αδιαμφισβήτητο ότι η ηγεσία του ΚΚΕ τότε και ο Χ. Φλωράκης προσωπικά, επιχείρησαν να διαμορφώσουν όρους νίκης της «νέας ανανεωτικής γραμμής» όχι απλά της συνεργασίας με τον **Κύρκο** αλλά και της συναλλαγής με αστικές δυνάμεις εκτός κομματικών διαδικασιών ΚΚΕ και σε συνεργασία με επιχειρηματικά συμφέροντα πολλαπλών ρόλων. Με την ευκαιρία, διευθυντής στην εφημερίδα ΠΡΩΤΗ είχε οριστεί ο Πρόεδρος του σημερινού Υπερ-Ταμείου Ιδιωτικοποιήσεων **Σ. Πιτσιόρλας...** Φυσικά το παιχνίδι μετά ξέφυγε και οι “ανανεωτικοί” έδρασαν με αυτοτέλεια.

Έχει ειπωθεί πως «**σημασία δεν έχει πόσες φορές πέφτεις, αλλά πόσες φορές σηκώνεσαι**». Αυτό αφορά και όλες τις μεγάλες στιγμές ανόδου και ήττας, λαμπρών αγώνων και τραγικών λαθών του κομμουνιστικού κινήματος στην Ελλάδα. Ο Χαρίλαος Φλωράκης, γνήσιο γέννημα αυτού του κινήματος, αντιπροσωπεύει και τις δύο αυτές πλευρές. Όσοι αγωνιούν για την επανεξόρμηση των απελευθερωτικών κομμουνιστικών ιδεών, τίποτα δεν έχουν να φοβηθούν από την ιστορική έρευνα και αναγκαία κριτική και αυτοκριτική...